

5. Khomenko I. P., Korol S. O., Matviichuk B. V., Ustinova L. A. (2019) Surgical tactics of treatment of the wounded persons with the gun-shot injuries of the hip on all levels of medical support Klinichna khirurgiia. 2019 May;86(5):22-26.
DOI: 10.26779/2522-1396.2019.05.22
6. Sharma R, Chaturvedi V, Jangid N, Ojha S.(2020) Air Gun Bullet Related Lung Injury. Pediatr Oncall J. 2020;17: 121-123. doi: 10.7199/ped.oncall.2020.40
7. Ulusoy Tangül S, Şenaylı A. (2024) Bullet lung injury in adolescent: a case report. J Radiol Med. 2024;1(2):31-33. Volume 1, Issue 2, 2024 <https://doi.org/10.51271/JRM-0009>

УДК: 619:618.1-047.36:636.92

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО ПРОЯВУ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ І ЗАПАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У ТКАНИНАХ МАТКИ КРОЛИЦЬ

Корейба Л.В., к.вет.н., доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8658-1779>

Захворювання статевих органів, особливо матки, є найбільш поширеними захворюваннями домашніх кролиць (*Oryctolagus cuniculus*), однак досліджень акушерської і гінекологічної патології у самок цього виду тварин проведено недостатньо.

Тому, мета нашої роботи полягала у проведенні аналізу літературних даних вітчизняних та зарубіжних авторів щодо поширення хвороб матки; визначення частоти і вікового розподілу, а також вивчення особливостей клінічного прояву патологічних змін, отриманих під час посмертних розтинів кролиць.

Проведений нами аналіз літератури свідчить про те, що поширеність уражень матки становить близько 27% від усіх розтинів інтактних самок кролів. Загальна частота захворювань матки збільшується з віком, досягаючи понад 60% у особин старше 5 років. Близько половини уражень (47–58%) неопластичні [2, 7].

Поширеність пухлин матки сильно варіюється з віком: від 3% у віці до 3 років до 20 – 25% у віці близько 4 або 5 років і досягає 48% у кролиць старше 7 років. Середній вік кролиць становить близько 6 років [2, 3].

Аденокарцинома матки є найчастішим новоутворенням, причому її поширеність збільшується з віком, що пов'язано з прогресуючим зниженням клітинності та збільшенням вмісту колагену в ендометрії. Це пухлина, що повільно розвивається, але викликає ранню локальну інвазію. Гематогенні метастази можуть виникнути протягом 1–2 років і реєструється у 46% випадків [2, 4]. Метастатичне поширення у легені спостерігається у 80% випадків; в плевру, середостіння, очеревину, сальник та нирки у 30–35% випадків; і менш ніж у 30% випадків метастатичне поширення спостерігається в яєчниках, діафрагмі, селезінці, лімфатичних вузлах, шлунково-кишковому тракті, кістках, шкірі та головному мозку [2, 4]. Клінічні ознаки при розведенні включають зниження фертильності, народження нежиттєздатних чи мертвих кроленят, гематурію (серозно-кров'яністі виділення з вульви); набряк молочних залоз або збільшення черева в об'ємі, а на пізніших стадіях – анорексію, депресію, задишку (у разі метастазів у легені) або патологічні переломи за метастазів у кістки. Аденокарцинома часто вражає обидва роги матки [3, 6].

Зміни в ендометрії можуть відбуватися в континуумі: від утворення поліпів до кістозної гіперплазії, аденоматозної гіперплазії та аденокарциноми. Гіперплазія матки пов'язана зі старінням, як і кістозні та гіперпластичні зміни в залозах ендометрію.

Гіперплазія ендометрію в 26% кролиць із середнім віком 4–5 років була найпоширенішою патологією. Частіше реєструється залозисто-кістозна гіперплазія ендометрію, у деяких випадках – папілярна або змішана. Клінічні ознаки гіперплазії

ендометрію можуть імітувати ознаки, пов'язані з аденокарциномою матки, включаючи: переривчасту гематурію, анемію та зниження активності. Іноді при пальпації знаходять тверду, нерівну матку [5].

Ендометрит є найчастішою патологією в кролиць, що становить 77,6% випадків і потенційно перебігає у гнійній, катаральній або некрогеморагічній формах запалення.

Метрит і піометра реєструються у 2% та 5% випадків відповідно. Часто супутнім захворюванням піометри є аденокарцинома. [1, 2, 4-6]. Ознаки плацентиту у кролематок відмічаються в поодиноких випадках (1%) [2].

Гідрометра та мукометра (скупчення патологічного ексудату в порожнині матки) становлять 8% захворювань матки, а середній вік хворих тварин становить 3 роки. Етіологія залишається невиясненою, але було виявлено, що вона потенційно пов'язана з аденокарциномою, гіперплазією ендометрію чи ендометритом. Клінічні ознаки переважно включають збільшення черева в об'ємі. Можливими ознаками є анорексія, втрата маси тіла та прискорене дихання [2, 3].

Множинні ендометріальні венозні анеризми можуть викликати гематурію у кролиць через епізодичну кровотечу в просвіт матки. Основними ознаками є сформовані циліндричні згустки крові в порожнині рогів матки [8].

Аналіз літературних даних вітчизняних та зарубіжних авторів показав, що хвороби матки часто проявляються у кролиць, мають заразну і незаразну етіологію, призводять до стійкої неплідності й і завдають значних економічних збитків, які складаються з недоотримання приплоду, а також із витрат на лікування.

Нині фахівців ветеринарної медицини, які добре орієнтуються в причинах виникнення та ефективних профілактичних заходах акушерсько-гінекологічної патології у кролиць дуже мало. Тому проблема поширення хвороб матки, їх закінчення і ускладнення у кролиць дуже складна, має велике практичне значення та потребує подальшого вивчення.

Бібліографічний список:

1. Корейба, Л.В., Глебенюк, В.В. та Плис, В.М. (2024). Інфекції репродуктивних органів у кролиць. Науковий вісник ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій, 26(114), 70–77. <https://doi.org/10.32718/nvlvet11411>

2. Bertram, C. A., Müller, K., & Klopfleisch, R. (2018). Genital Tract Pathology in Female Pet Rabbits (*Oryctolagus cuniculus*): a Retrospective Study of 854 Necropsy Examinations and 152 Biopsy Samples. *Journal of Comparative Pathology*, 164, 17–26. <https://doi.org/10.1016/j.jcpa.2018.08.003>

3. Van Zeeland, Y. (2017). Rabbit Oncology. *Veterinary Clinics of North America: Exotic Animal Practice*, 20(1), 135–182. <https://doi.org/10.1016/j.cvex.2016.07.005>

4. Walter, B., Poth, T., Böhmer, E., Braun, J., & Matis, U. (2010). Uterine disorders in 59 rabbits. *Veterinary Record*, 166(8), 230–233. Portico. <https://doi.org/10.1136/vr.b4749>

5. Künzel, F., Grinninger, P., Shibly, S., Hassan, J., Tichy, A., Berghold, P., & Fuchs-Baumgartinger, A. (2015). Uterine Disorders in 50 Pet Rabbits. *Journal of the American Animal Hospital Association*, 51(1), 8–14. <https://doi.org/10.5326/jaaha-ms-5812>

6. Di Girolamo, N., & Selleri, P. (2020). Disorders of the Urinary and Reproductive Systems. *Ferrets, Rabbits, and Rodents*, 201–219. <https://doi.org/10.1016/b978-0-323-48435-0.00016-2>

7. Harcourt-Brown, F. M. (2017). Disorders of the Reproductive Tract of Rabbits. *Veterinary Clinics of North America: Exotic Animal Practice*, 20(2), 555–587. <https://doi.org/10.1016/j.cvex.2016.11.010>

8. Reimnitz, L., Sanchez-Migallon Guzman, D., Alex, C., Summa, N., Gleeson, M., & Cissell, D. D. (2017). Multiple endometrial venous aneurysms in a domestic rabbit (*Oryctolagus cuniculus*). *Journal of Exotic Pet Medicine*, 26(3), 230–237. <https://doi.org/10.1053/j.jepm.2017.05.003>